

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи
[Підпис]
"16" червня 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

(Безпека життєдіяльності, цивільний захист та сестринська справа)

галузі знань	03 Гуманітарні науки
спеціальності	035 Філологія
спеціалізації	035.05 Романські мови та літератури (переклад включно)
освітньої-професійної програми	Французька мова та література
факультету	іноземних мов

Кредитно-модульна система
організації навчального процесу

Розроблено та внесено кафедрою безпеки життєдіяльності для студентів за спеціальністю 035 Філологія; спеціалізацією 035.05 Романські мови та літератури (переклад включно).

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Яремко З.М., завідувач кафедри, доктор хімічних наук, професор,
Тимошук С.В., доцент, кандидат хімічних наук, доцент,
Галаджун Я.В., доцент, кандидат хімічних наук, доцент,
Муць І.Р., доцент, кандидат хімічних наук, доцент,
Наливайко Н.В., доцент, кандидат біологічних наук, доцент,
Петришин Р.С., доцент, кандидат хімічних наук, доцент,
Писаревська С.В., доцент, кандидат хімічних наук,
Фірман В.М., доцент, кандидат технічних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності

„ _____ ” _____ 2016 року, протокол № _____.

Завідувач кафедри
безпеки життєдіяльності

З. М. Яремко

1. Опис навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності” (Безпека життєдіяльності, цивільний захист та сестринська справа)

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 03 Гуманітарні науки	нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 035 Філологія Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
тижневих годин для денної форми навчання:		Лекції	
аудиторних – 3		16 год.	6 год
самостійної роботи студента – 2,6		Практичні, семінарські	
		32 год.	2 год
		Лабораторні	
		год.	-
		Самостійна робота	
		42 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
	залік	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни “Безпека життєдіяльності” – загальні компетентності щодо навиків здійснення безпечної діяльності та система цінностей, які передбачають відповідальну професійну й соціальну поведінку, а також здоровий спосіб життя, що є важливими для успішної професійної та соціальної діяльності.

Завдання вивчення дисципліни полягає у формуванні інтегрованої здатності використовувати набуті компетентності для підвищення рівня безпеки людини як у повсякденних умовах побуту та виробництва, так і за надзвичайних ситуацій, а також у формуванні елементів культури безпеки й ризик-орієнтованого мислення, за якого питання безпеки людини й збереження навколишнього середовища розглядаються на сучасному етапі як найважливіші пріоритети життєдіяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сучасні проблеми та головні завдання безпеки життєдіяльності і організаційно-правові заходи її забезпечення;
- головні небезпечні та шкідливі чинники виробничого, побутового та поза виробничого середовищ;

- параметри навколишнього природного середовища, які визначають безпечні умови життєдіяльності людини;
- умови виникнення і розвитку небезпек, їхнього переростання у надзвичайні ситуації;
- основи функціонування організму людини як цілісної системи в сучасних умовах навколишнього середовища;

вміти:

- оцінити на основі ризик-орієнтованого підходу середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства;
- обґрунтувати головні підходи та заходи збереження життя, здоров'я та захисту працівників в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;
- визначити коло своїх обов'язків з питань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на суб'єктах господарювання;
- забезпечити проведення навчання серед працівників та населення з питань безпеки життєдіяльності та дій у разі надзвичайних ситуацій;
- надати необхідну домедичну допомогу в разі виникнення невідкладного стану людини.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Наукові засади безпеки життєдіяльності.

Тема 1. Теоретичні основи безпечної життєдіяльності.

Лекція 1. Науково-технічний прогрес, розвиток і безпека цивілізації.

Стратегія стійкого розвитку суспільства. Культура безпеки як складова загальної культури, що гарантує безпеку людства. Концепція допустимого ризику. Модель життєдіяльності людини. Об'єкт та предмет безпеки життєдіяльності. Головні визначення безпеки життєдіяльності.

Лекція 2. Головні завдання та проблеми безпеки життєдіяльності.

Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем. Ідентифікація ризику та його складові. Ефективність функціонування систем безпеки. Управління безпекою через порівняння витрат та отриманих вигод від зниження ризику. Класифікація діяльності людини за рівнем ризику. Головні умови безпечної життєдіяльності людини та глобальної безпеки. Класифікація небезпек за сферою походження, часом проявлення, природою матеріального носія та наслідками від реалізації. Головні принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.

Практичне заняття 1. Оцінювання небезпечних чинників для життя людини в сучасних умовах.

Визначення ризику, його кількісні оцінки. Коефіцієнт індивідуального ризику та методичні підходи для його оцінювання.

Практичне заняття 2. Моделювання небезпечних подій та оцінювання рівня індивідуального ризику.

Етапи кількісного аналізу розвитку небезпечних подій та оцінювання ризику. Визначення головних небезпечних подій. Застосування імовірнісних структурно-логічних моделей у розрахунках ризиків.

Практичне заняття 3. Організаційно-правове забезпечення безпеки життєдіяльності.

Конституційні основи особистої безпеки: право на життя, працю, свободу, державний, соціальний та родинний захист. Законодавчі та нормативні документи з питань безпеки життєдіяльності. Державні органи, відповідальні за забезпечення

безпечної життєдіяльності. Відповідальність за порушення законодавства з питань безпеки життєдіяльності.

Самостійна робота.

Небезпечні ситуації як сукупність багатofакторних подій, розподілених в просторі і часі. Системний підхід у забезпеченні безпеки життєдіяльності. Сучасні ризик-стратегії щодо зниження вірогідності реалізації небезпечних подій і мінімізації можливих негативних наслідків.

Тема 2. Основи техногенної безпеки.

Лекція 3. Техногенне середовище та його негативні чинники.

Техногенне середовище та його складові. Головні принципи виробничої діяльності та безпека життєдіяльності. Узагальнені чинники виробничого середовища.

Електромагнітні чинники. Дія електромагнітних полів і випромінювань на людину, методи та засоби захисту від них.

Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Хімічні чинники. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Характеристика класів безпеки згідно із ступенем їхньої дії на організм людини.

Лекція 4. Забезпечення техногенної безпеки.

Основи пожежної безпеки. Загальні положення теорії виникнення, розвитку та припинення горіння. Показники пожежо- та вибухонебезпеки речовин і матеріалів. Системи протипожежного захисту та профілактика пожеж. Первинні засоби гасіння пожеж.

Основи радіаційної безпеки. Іонізувальне випромінювання та його характеристики. Механізм дії іонізувальних випромінювань на тканини організму та методи захисту від нього. Норми радіаційної безпеки.

Практичне заняття 4. Аналіз безпеки під час роботи зі шкідливими та вибухопожежонебезпечними речовинами.

Шкідливі та вибухопожежонебезпечні речовини і головні заходи безпеки під час роботи з ними. Безпека використання побутового газу. Невідкладна допомога у разі отруєння продуктами горіння.

Практичне заняття 5. Оцінювання небезпек під час експлуатації електрообладнання.

Електричні чинники. Дія електричного струму на організм людини. Заходи безпеки під час експлуатації електрообладнання. Електробезпека на залізничному транспорті. Пожежна безпека під час експлуатації електрообладнання. Невідкладна допомога у разі ураження електричним струмом.

Самостійна робота.

Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами.

Тема 3. Природне середовище та його вплив на життєдіяльність людини.

Лекція 5. Природне середовище як критерій безпеки життєдіяльності.

Складові природного середовища та їхня характеристика. Якісні та кількісні параметри природного середовища, які визначають умови безпечної життєдіяльності людини. Гігієнічна характеристика чинників природного середовища. Екологічна

характеристика життєдіяльності та основи екологічної безпеки. Забруднення природного середовища – один із головних чинників порушення екологічної рівноваги.

Практичне заняття 6. Забруднення атмосфери аерозолями та його вплив на здоров'я людини.

Забруднення атмосфери аерозолями та оцінювання його впливу на здоров'я людини. Негативний вплив на здоров'я людини природних джерел забруднення атмосфери. Пожежі у природних екосистемах.

Самостійна робота.

Характеристика небезпечних метеорологічних, геологічних, гідрологічних та біологічних природних явищ. Вплив господарської діяльності людини на природне середовище. Оптимізація життєдіяльності людини в системі: людина – природна сфера – техногенна сфера. Ноосфера як наступний етап розвитку людства.

Змістовний модуль 2. Цивільний захист

Тема 4. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій

Лекція 6. Організаційно-правове забезпечення цивільного захисту населення та територій.

Головні положення міжнародного права з питань захисту людей. Кодекс цивільного захисту України. Права та обов'язки громадян у сфері цивільного захисту.

Єдина державна система цивільного захисту та її головні завдання. Організаційна структура цивільного захисту України. Сили цивільного захисту. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

Практичне заняття 7. Класифікація надзвичайних ситуацій та прийняття управлінських рішень.

Надзвичайні ситуації та їхня класифікація за причинами походження, територіальним поширенням і обсягами заподіяних або очікуваних збитків. Алгоритм класифікації надзвичайних ситуацій. Критерії переходу небезпечної події у надзвичайну ситуацію, характерні показники класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій та їхні порогові значення. Класифікатор надзвичайних ситуацій.

Самостійна робота.

Моніторинг надзвичайних ситуацій та головні джерела їхнього виникнення. Урядова інформаційно-аналітична система з питань надзвичайних ситуацій: збирання, опрацювання, передавання та збереження моніторингової інформації. Складові моніторингу надзвичайних ситуацій: галузева та територіальна. Джерела небезпеки виникнення надзвичайних ситуацій. Об'єкти підвищеної небезпеки та потенційно небезпечні об'єкти. Організація евакуації населення в надзвичайних ситуаціях. Евакуація, види та принципи її проведення. Планування та організація евакуаційних заходів: евакуаційні органи, план і схема евакуації. Індивідуальна підготовка населення до дій у надзвичайних ситуаціях, поняття «екстрений рюкзак».

Заходи цивільного захисту та соціальний захист постраждалих від надзвичайних ситуацій. Головні заходи захисту населення і територій під час надзвичайних ситуацій. Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту. Інженерний захист територій, радіаційний та хімічний захист, медичний, біологічний та психологічний захист.

Заходи соціального захисту та відшкодування матеріальних збитків постраждалим внаслідок надзвичайної ситуації. Методика оцінювання збитків від наслідків надзвичайних ситуацій за основними їхніми видами. Розрахунок збитків від втрати життя та здоров'я населення.

Міжнародне співробітництво України з питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту. Діяльність ООН – основа міжнародної безпеки та безпеки особи. Міжнародне співробітництво України з питань безпеки життєдіяльності та цивільного

захисту. Стратегічний розвиток України у контексті завдань забезпечення стійкого розвитку людства. Женевські та Гаазькі конвенції як складові міжнародного гуманітарного права.

Програми підготовки населення та працівників до дій у надзвичайних ситуаціях. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи цивільного захисту.

Фінансування заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, відшкодування збитків постраждалим. Страховий механізм відшкодування збитків від надзвичайних ситуацій. Реагування на надзвичайні ситуації. Загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт. Організація життєзабезпечення населення у надзвичайних ситуаціях та надання гуманітарної допомоги постраждалим.

Змістовний модуль 3. Основи здорового способу життя та домедичної допомоги

Тема 5. Психофізіологічна надійність людини в сучасних умовах.

Лекція 7. Фізіологічні, психологічні та соціальні основи забезпечення безпечної життєдіяльності.

Фізіологічні основи життєдіяльності людини. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Аналізатори людини та їхні спільні властивості. Психічні процеси та поведінка людини. Методи оцінювання психофізіологічної надійності людини. Чинники, які впливають на психофізіологічну надійність людини. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм, куріння та наркоманія. Соціалізація особи.

Самостійна робота.

Роль психофізіологічних особливостей людини у забезпеченні її безпеки. Визначення деяких психофізіологічних особливостей людини та обґрунтування їхньої ролі у забезпеченні безпеки особи. Основи підвищення психофізіологічної стійкості фахівців до професійних небезпек. Поняття про здоровий спосіб життя. Методи психічного оздоровлення та фізичного загартовування.

Здорове та раціональне харчування як запорука збереження здоров'я та безпечної життєдіяльності. Основи раціонального харчування: достатність, повноцінність та регулярність. Роль води, поживних речовин, макро- та мікроелементів у забезпеченні нормального функціонування організму. Головні принципи здорового харчування. Вміст шкідливих речовин у продуктах харчування та їхній вплив на здоров'я людини. Вимоги радіозахисного харчування. Вміст радіонуклідів у продуктах харчування та їхній вплив на здоров'я людини.

Соціальні чинники, що впливають на життя та здоров'я людини. Зростання злочинності, види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Психофізіологічний вплив оточення на людину. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення та зростання соціальної напруженості.

Тема 6. Основи рятування і збереження життя людини у невідкладному стані.

Лекція 8. Загальні принципи надання домедичної допомоги потерпілому під час надзвичайної ситуації.

Загальні поняття про домедичну допомогу. Принципи надання домедичної допомоги потерпілому під час надзвичайної ситуації. Підготовка до транспортування та транспортувальна іммобілізація. Транспортування потерпілих до лікувальних закладів.

Самостійна робота.

Невідкладні дії у разі термінальних станів людини. Етапи вмирання людського організму. Поняття клінічної та біологічної смерті. Основні принципи оживлення

потерпілих в термінальних станах. Поняття про реанімацію. Непрямий масаж серця і штучна вентиляція легенів.

Невідкладні дії у разі кровотеч, ушкоджень м'яких тканин, кісток та суглобів. Кровотечі, їхні ознаки та класифікація. Ознаки гострої крововтрати. Способи тимчасової зупинки кровотеч. Поняття травми, їхні типи. Ознаки та особливості надання допомоги у разі забиття, стискання м'яких тканин, розтягнення та розривів зв'язок. Травматичний токсикоз, його періоди та невідкладна допомога. Транспортувальна іммобілізація та транспортування потерпілих від синдрому тривалого стискання. Методи та способи накладання пов'язок, їхні види та типи. Невідкладна допомога у разі поранень. Переломи кісток, їхні різновиди, ознаки та ускладнення. Особливості надання невідкладної допомоги у разі закритих та відкритих переломів. Вивихи суглобів, їхні різновиди, ознаки, ускладнення і невідкладна допомога. Транспортувальна іммобілізація у разі переломів та вивихів.

Принципи черговості транспортування у разі масових травм. Травматичні ушкодження хребта, грудної клітки і живота, їхні різновиди, особливості надання невідкладної допомоги дорослим і дітям. Закриті та відкриті ушкодження черепа і головного мозку, їхні різновиди, особливості надання невідкладної допомоги.

Практичне заняття 8. Підсумкове заняття.

Аналіз проблемних питань вивчення дисципліни відповідно до освітньої програми підготовки фахівців та пошук навчально-методичних підходів підвищення ефективності формування необхідних компетентностей.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				Кількість годин			
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		лекції	практичні	самостійна робота		лекції	практичні	самостійна робота
Змістовний модуль 1. Наукові засади безпеки життєдіяльності								
Тема 1. Теоретичні основи безпечної життєдіяльності.	18	4	12	6	18	2	2	14
Тема 2. Основи техногенної безпеки.	14	4	8	4	14	2		14
Тема 3. Природне середовище та його вплив на життєдіяльність людини.	10	2	4	4	10	2		8
Разом – змістовний модуль 1	42	10	24	14	42	6	2	34
Змістовний модуль 2. Цивільний захист								
Тема 4. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.	20	2	4	10	20			20
Разом – змістовний модуль 2	20	2	4	10	20			20
Змістовний модуль 3. Основи здорового способу життя та домедичної допомоги								
Тема 5. Психофізіологічна надійність людини в сучасних умовах.	12	2	-	10	12			12
Тема 6. Основи рятування і збереження життя	16	2	4	8	16			16

людини у невідкладному стані.								
Разом – змістовний модуль 3	28	4	4	18	28			28
Усього годин	90	16	32	42	90	6	2	82

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Науково-технічний прогрес, розвиток і безпека цивілізації.	2
2	Головні завдання та проблеми безпеки життєдіяльності.	2
3	Техногенне середовище та його негативні чинники.	2
4	Забезпечення техногенної безпеки.	2
5	Природне середовище як критерій безпеки життєдіяльності.	2
6	Організаційно-правове забезпечення цивільного захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій.	2
7	Фізіологічні, психологічні та соціальні основи забезпечення безпечної життєдіяльності.	2
8	Загальні принципи надання домедичної допомоги потерпілому під час надзвичайної ситуації.	2
	Разом	16

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оцінювання небезпечних чинників для життя людини в сучасних умовах.	2
2	Моделювання небезпечних подій та оцінювання рівня індивідуального ризику.	2
3	Організаційно-правове забезпечення безпеки життєдіяльності.	2
4	Аналіз небезпек під час роботи зі шкідливими та вибухопожежонебезпечними речовинами.	2
5	Оцінювання небезпек під час експлуатації електрообладнання.	2
6	Забруднення атмосфери аерозолями та його вплив на здоров'я людини.	2
7	Класифікація надзвичайних ситуацій та прийняття управлінських рішень.	2
8	Підсумкове заняття: аналіз проблемних питань вивчення дисципліни.	2
	Разом	16

7. Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи безпечної життєдіяльності.	8
2	Основи техногенної безпеки.	6
3	Природне середовище та його вплив на життєдіяльність людини.	6
4	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.	16
5	Психофізіологічна надійність людини в сучасних умовах.	10
6	Основи рятування і збереження життя людини у невідкладному стані.	12
	Разом	58

8. Методи навчання

Головними методами навчання є:

- словесні методи (лекції, бесіди з елементами формування проблемних завдань);
- наочні методи (мультимедійні презентації);
- практичні методи (розрахункові вправи з аналізом моделей реальних ситуацій);
- проблемно-пошукові (виконання завдань самостійної роботи, спрямованих на активізацію отриманих знань під час аудиторних занять та виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності).

9. Методи контролю

Дисципліна має три змістовних модулі, які охоплюють матеріал усіх тем.

Рівень знань студентів оцінюють за 100-бальною системою, контролюючи якість виконання:

- контрольного опитування у вигляді письмових тестів – 50 балів.
- індивідуальних завдань на практичних заняттях (загалом 42 балів).
- самостійної роботи, яку оцінюють включенням теоретичних питань, що винесені на самостійне опрацювання, до підсумкового тестового контрольного опитування та за якістю виконання одного індивідуального самостійного завдання, яке оцінюють максимально у 8 балів.

Підсумковий контроль – залік, який оформляють за результатами контролю знань студентів упродовж семестру.

10. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Тестування упродовж семестру та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль № 1		Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 2		100
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	
20	20	10	20	15	15	

11. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік	Залік	
A	90–100	5	відмінно	зараховано
B	81–89	4	дуже добре	
C	71–80		добре	
D	61–70	3	задовільно	
E	51–60		достатньо	
FX	21–50	2	незадовільно	не зараховано
F	0–20	2	незадовільно (без права перездачі)	не зараховано (без права перездачі)

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни охоплює:

- електронні ресурси кафедри за адресою: <http://www.lnu.edu.ua/life-safety/>;
- підручники та посібники, зазначені у списку рекомендованої літератури;
- дидактичні матеріали на практичних заняттях;
- нормативно-правові документи;
- інформаційні ресурси Інтернет-мережі.

3. Рекомендована література

Базова

1. *Яремко З.М.* Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник / *Яремко З.М.* – Львів : Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 300 с.
2. *Яремко З.М.* Безпека життєдіяльності : короткий виклад та засоби контролю знань. Навчальний посібник / *Яремко З.М., Муць І.Р., Галаджун Я.В.* – Львів : Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 267 с.
3. *Запорожець О.І.* Безпека життєдіяльності / *О.І. Запорожець, Б.Д. Халмурадов, В.І. Применко та ін.* – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 448 с.
4. *Васійчук В.О.* Основи цивільного захисту. Навчальний посібник / *В.О. Васійчук, В.Є. Гончарук, С.І. Качан, С.М. Мохняк.* – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 384 с.
5. *Кім Л. Я.* Основи рятування і збереження життя людини у невідкладному стані. Навчально-методичний посібник / *Л.Я. Кім, Н.В. Наливайко.* – Львів : Друк на потребу, 2017. – 135 с.

Допоміжна

1. *Желібо Є.П.* Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. / *Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.*; за ред. Є.П. Желібо. – Київ : Каравела, 2008. – 344 с.
2. *Мохняк С.М.* Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. / *Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І. та ін.* – Львів : Видав. Львівської політехніки, 2009. – 264 с.
3. *Петрук М.П.* Безпека життєдіяльності / *М.П. Петрук, Х.Я. Гіщак, Н.М. Карп'як та ін.* – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011.– 224 с.
4. *Яремко З.М.* Навчальна програма та практикум з безпеки життєдіяльності. *Яремко З.М., Галаджун Я.В., Муць І.Р.* та ін.– Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 102 с.
5. *Бикова О.В.* Основи цивільного захисту: Навчальний посібник; за заг. ред. канд. іст. наук М.В. Болотських / *О.В. Бикова, О.Ч. Болієв, Д.М. Деревинський та ін.* – Київ : МНС України, Ун-тет цивільного захисту України, Ін-тут держ. упр. у сфері цивільного захисту, 2008. – 223 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт кафедри безпеки життєдіяльності: <http://www.lnu.edu.ua/life-safety/>
2. Сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій: <http://www.mns.gov.ua/>
3. Сайт Міністерства охорони здоров'я України: <http://www.moz.gov.ua/>
4. Інформаційно-правовий портал «Закони України»: <http://uazakon.com/>
5. Сайт Української асоціації римського клубу: <http://clubofrome.org.ua/>
6. Сайт Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua/>
7. Сайт Кабінету Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua/>
8. Сайт Міністерства екології та природних ресурсів України: <http://www.menr.gov.ua/>
9. Сайт ради національної безпеки і оборони України: <http://www.rainbow.gov.ua/>
10. Сайт постійного представництва України при ООН: <http://www.uamission.org/>
11. Сайт північноатлантичного альянсу (НАТО): <http://www.nato.int/>
12. Сайт Міжнародної організації цивільної оборони <http://www.icdo.org>.
13. Сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста <http://www.icrc.org>.
14. Сайт Товариства Червоного Хреста України <http://www.redcross.org.ua>.

Основні законодавчі та нормативно-правові документи

1. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
2. Кодекс цивільного захисту України. – К., 2013.
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року. – К., 1992.
4. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон

України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27.

5. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
6. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). – Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. – 125 с.